

Kancelář prezidenta republiky

V Praze dne 12. října 2016
Kč. j.: SPR 2040/2016

Rozhodnutí

Kanceláře prezidenta republiky - Odbor památkové péče

Kancelář prezidenta republiky - Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 11 odst. 3 a § 44a odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, toto rozhodnutí:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost Ev. č.: SPR 2040/2016 o závazné stanovisko ve věci „Čestné schodiště v Matyášově bráně- oprava maleb“.

Kancelář prezidenta republiky - Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmů státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

navržené opravy interiéru schodiště při Matyášově bráně v Západním křídle Nového paláce jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné za následujících podmínek:

Práce budou prováděny pod dozorem restaurátorů s odpovídající restaurátorskou licenci Ministerstva kultury ČR. Jmenovitě jde o jednotlivé restaurátorské licence v rozsahu restaurování nepolychromovaného kamene, restaurování štukové výzdoby a restaurování zlacení (pozlacování).

Před zahájením prací budou pro jednotlivé úkony opravy vypracovány standardní restaurátorské záměry, které budou s dostatečným předstihem předloženy ke schválení Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. V tomto ohledu doporučujeme záměry zpracovat po postavení lešení v interiéru, aby restaurátoři ohledali stav nepřístupné výzdoby stěn a stav stropu. Ostatní dotčená řemesla zpracují stručný technologický postup včetně použitých materiálů a předloží je ke schválení Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

Lešení musí být postaveno z nekorozivních čistých prvků s ohledem na barokní kamenné schodiště, podlahy a zábradlí. Stojky budou podloženy kvalitními fošnami tak, aby se zatížení rozneslo a nedošlo k poškození schodnic a podlahy. Práce je třeba vhodně koordinovat a lešení postavit tak, aby při práci nepřekáželo. Kotvy nebudou v žádném případě umísťovány do štukové výzdoby. Celá stavba i demontáž lešení a veškerá další manipulace s materiálem

bude prováděna s maximální ohleduplností vylučující riziko poškození plastických detailů. Při návrhu stavby lešení je třeba dobře zvážit výškové členění pater tak, aby nejdůležitější partie výzdoby byly dobře přístupné.

Nejprve je třeba provést všechny základní vlhké procesy. Předpokládáme, že v první fázi proběhne čištění kamenných prvků párou a případné mytí bílých nátěrů stěn. Podle ročního období a aktuálního stavu počasí by bylo vhodné pravidelně krátce intenzivně větrat. Umyté povrchy je následně třeba ochránit.

Povrch kamene - schodnic i zábradlí se sloupky zdobenými putty - jsou znečištěny zamýtým prachem a nečistotami. Některé součásti zábradlí jsou buď štukové, nebo jde o kámen překrytý vápenným líčkem či štukem. Při čištění párou je třeba těmto povrchům věnovat pozornost, zejména z důvodu možného přečištění - je třeba dbát, aby jednotlivé partie tvořily barevně a strukturálně celek. Bude třeba provést zkoušky čištění, které budou schváleny odpovědnými zástupci. Po očištění párou předpokládáme ruční domytí s případným použitím vhodných detergentů. Vhodné je použití buničinových obkladů (např. Arbocel, buničina pro lékařské účely apod.) jak pro odsolení, tak také pro naměkčení krust. Výběru buničiny je třeba věnovat pozornost z hlediska určení, protože v některých případech může obsahovat např. protipožární látky či jiné nevhodné chemické látky, které by se mohly vsáknout do kamene. Nejvhodnější je buničinu rozšlehat v kovovém vědru kovovým míchačem, který rozmělní hmotu na hustou kaši, která dokonale přilne ke kameni. Lze používat normální pitnou vodu, v některých případech i destilovanou vodu, zejména tam, kde je zvýšený obsah solí či specifických krust a znečištění. V prvních fázích je třeba rozšlehanou buničinu vyměňovat častěji. V dalších cyklech ji ponechat déle a opakovaným zvlhčováním zpomalovat celý proces. V případě destilované vody je třeba pamatovat na to, že odplavuje i pojivo pískovce (demineralizovaná voda).

Pro čištění i naměkčení povrchů krust a znečištění lze používat mýdlovou, čpavkovou, octovou vodu či vodný roztok hydrogenuhličitanu amonného a peroxid vodíku. Je třeba dodržet technologické postupy, volit spíše nižší koncentraci účinných látek a zabezpečit důsledné odmytí. Mohou být používány emulze, které výrazně zvyšují účinnost zásahu (např. emulze z tekutého mýdla, peroxid vodíku a čpavkové vody). Postupy a koncentrace látek budou vždy vyvzorkovány, předem odzkoušeny a schváleny. Čištění povrchu bude prováděno také mechanickou cestou (rýžovými či silonovými kartáči; krusty se odstraní brusnými kamenickými houbičkami, brusným ronem, skalpelem atd.), avšak šetrně, bez zásahu do vlastního povrchu kamene. Mechanické čištění musí být kombinováno s mokřím procesem (v podstatě broušení pod vodou, což zamezuje příliš invazivnímu zásahu). Ve výjimečných případech lze použít s nejvyšší opatrností i mikrojeklu k odstranění nejodolnějších krust či nečistot.

Pro zpevňování narušeného kamene budou používány organokřemičité přípravky. Přípravky pro zpevnění by měly být bez hydrofobních vlastností (bez hydrofobizačního účinku). Důležité je dodržovat všechny postupy a technologické pauzy. V případě injektáží, kdy je potřeba navrtat otvory do historického materiálu, budou vliy co nejmenší. Nařaděné organokřemičité zpevňovače lze použít i pro patinace v kombinaci s vhodným pigmentem.

Je také třeba předpokládat jistou míru tmelových doplňků, v některých případech může jít o nevhodné tmely (např. epoxidové či cementové). Podle jejich stavu a kvality (plastické, strukturální a barevnosti) bude rozhodnuto o jejich odstranění. Po detailní obhlídce a vypracování restaurátorského záměru bude rozhodnuto o rozsahu případných kamenických doplňků - jak

tmelových tak z přírodního kamene odpovídající struktury. Schodnice narušené trhlinami budou injektovány či prolepeny. Povrch trhlin je třeba hmotově i barevně sjednotit. Malta používaná pro spárování, tmelení či případné přesazování bude vápenná. Jako vápenné pojivo lze použít pouze osvědčené materiály (např. ložisko Mokrý - je mírně hydraulické - nehodí se pro nakládání do jam) - nejlépe předem našlehanou kaši z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý $\text{Ca}(\text{OH})_2$). Ideální je uleželý vápno dobré kvality a stáří (např. prodej Velké Bílovice). Použití hydraulických příměsí je povoleno, ale příměs musí tvořit 1 až max. 10% pojiva (příklady příměsí: pucolánové a technopucolánové složky, trasy, kvalitní bílý cement). Šedý portlandský cement je zcela vyloučen. V případě potřeby (specifického požadavku) lze použít i románský cement (jako samostatné pojivo). Používat lze samozřejmě i přírodní hydraulické vápno (NHL). Všechny složky v případě pochyb budou konzultovány s vybraným technologem a případně i s chemikem, kteří vyloučí možné pochybení a pomohou s optimalizací směsi. Malty budou s dostatečným předstihem vyvzorkovány a předloženy ke schválení zástupcům Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, případně bude provedena laboratorní analýza potvrzující složení a optimální vlastnosti. Tento krok bude povinný v případě, že restaurátor navrhne jiné chemické složení tmelu či malty. Mimo jiné bude i doloženo, kdy, kde a s jakým výsledkem byly navržené maltové směsi použity.

Barevnost malty pro spárování je vhodné upravit přidáním přírodního či oxidického pigmentu do směsi tak, aby tmely nepůsobily rušivě. Barevnost malty nemusí odpovídat přesně okolnímu povrchu kamene. Finální provedení spár a tmelů předpokládá následné patinování. Nicméně hmotově je třeba maty probarvit již během provádění spárování.

Předpokládáme, že povrch schodů a podlah z pískovcových desek bude na závěr opatřen hydrofobizací na bázi organokřemičitanů (např. Porosil VV v nízkém koncentraci). Taková úprava umožní snazší čištění v budoucnosti. Úprava bude zvažena i v případě madel zábradlí.

Štuková výzdoba, zčásti pocházející z tereziánské přestavby areálu, byla přepracována před polovinou 19. století. Poslední rozsáhlou opravou prošel interiér na přelomu 80. a 90. let 20. století. Detailní stav povrchů není znám, až na viditelné obvyklé trhliny dilatačního charakteru ve stěnách a nepravé klenbě. Je třeba počítat s injektáží případně odloučených ploch. K zásahu do jádrových omítek může dojít spíše výjimečně. Trhliny či narušené plochy předpokládáme injektovat materiálem na vápenné bázi (např. VAPO injekt). Organokřemičité přípravky pro konsolidaci před injektáží je možno použít též, ale je třeba volit varianty vhodnější pro zpevňování omítek (např. Porosil ZTS apod.). Pro opravy štuků bude používán čistě vápenný jemnozrný štuk ((např. Hasit 162, Tubag TKFP). Malba byla při posledním zásahu provedena na značně obnovený štukový povrch (dle informací pamětníků). Malba tedy bude přebroušena a omyta. Štukové detaily budou pečlivě vyčištěny. Na základě restaurátorského záměru bude zvolena finální výmalba. Pro finální schválení bude výmalba vyvzorkována. Předběžně lze zvažovat vápennou malbu (variantně Primalex Standard a Primalex Plus 1:1).

Zlacení výzdoby interiéru císařského schodiště z Matyášovy brány bylo při poslední úpravě na přelomu 80. a 90. let minulého století z neznámých důvodů nahrazeno metálem. Jeho stav vykazuje poměrně zvýšený stupeň degradace - zčernání. Pro obnovu zlacení plátkovým zlatem bude navržen v restaurátorském záměru technologický postup. Předpokládáme přebroušení metalových ploch a celkovou obnovu zlatem v celém rozsahu na standardní podklad (pokládku plátek zlata na mixtion).

Nátěry vnitřních oken, rámu a dveří jsou z části dožilé. Sejmutí stávajícího nátěru či laku z dřevěných prvků bude prováděno odstraňovači na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, P 07, Barvy Laky P 8512 či P 8513 a jiné na bázi dichlormethanu). Vylučujeme použití kyselinových či zásaditých odstraňovačů, opalování laků plamenem či horkovzdušnou pistolí (výjimečně lze opatrně opalování nátěrů horkovzdušnou pistolí zvážit u neprofilovaných dílů rámu či oken). Důvodem obav z opalování je nekontrolovatelná ztráta ostrých hran profilací a ohoření dřeva. Opatrně budou sejmuty i dožilé tmelové doplňky a správký. Pro zašedlé povrchy (zvětralého) dřeva je možno, pokud bude třeba, použít i prostředky určené k jejich odstranění (např. Osmo - odšed'ovač dřeva). Tyto prostředky se odmyývají vodou, proto bude třeba dřevo nechat řádně vyschnout před dalším technologickým postupem.

Po odstranění nátěrů bude provedeno standardní truhlářské upravení povrchu opatrným obroušením. Pokud bude třeba provést truhlářskou výměnu některého prvku u oken a dveří opatřených neprůhlednými nátěry je důležité použití kvalitního vyschlého dřeva a pevných standardních truhlářských spojů. Pokud půjde o prvky s lazurními případně lakovými nátěry, výběr doplňovaného dřeva musí kromě uvedeného odpovídat originálu barevností i kresbou. Před finální povrchovou úpravou je třeba výměny a správký patinovat do správného odstínu. Ve výjimečných případech, zvláště u hodnotných historických kusů, lze použít i tmelů, aby zásah do originální materie byl minimalizován. Důležitá je volba vhodného tmelu, který musí být v celé hmotě probarven (aby nepůsobil rušivě i po delší době).

Pro povrchové úpravy v případě oken a dveří se stávající lazurní úpravou budou použity vhodné a osvědčené oleje. Je možno použít např. oleje Borma Decking Oil (Danish Oil), Bona Deck Oil, oleje Osmo, případně i jiné s dobrou referencí (zvláště z areálu Pražského hradu). Definitivní určení materiálu musí vycházet z technologických konzultací i záruk poskytovaných výrobcem. Povrch dřeva by měl být po vyschnutí olejů voskovan.

Okna a dveře provedené ve stávajících bílých syntetických emailových nátěrech (či jiných moderních nátěrech), budou nově natřeny standardními olejovými nátěry odpovídající barevnosti, která bude předvedena a schválena na vzorcích (např. Barvy Laky Teluria fermežová barva 02025, nebo fermežové barvy Ottosson Linoljefärg). Žádoucí je používat materiály s nižším obsahem sušidel, což sice prodlužuje vysychání, ale zvyšuje kvalitu polymerace fermeže či oleje - tím je dosaženo vyšší trvanlivosti nátěru. Zcela nevhodné je domýchávání sušidel (např. kobaltového prášku), což snižuje kvalitu nátěru.

Doplňkové zámečnické práce spočívají především ve vyleštění mosazných prvků kování, držáků koberců a mosazných tyčí. V případě kování podle návrhu architekta Jaroslava Fragnera je kování ocelové, z části překryté laky či korozí. Bude obnoven broušený povrch a zvolen vhodný ochranný lak. Kování dveří vstupu do reprezentačních prostor (dříve císařova kancelář) je patrně galvanicky zlaceno - to je třeba mít na paměti. Zámečnické práce by měly být součástí záměru na obnovu truhlářských prvků.

Doporučujeme nátěry stávajících radiátorů odstranit výše uvedeným způsobem. Nový nátěr bude specifikován jen v ohledu barevnosti (může být olejový i syntetický). Vhodné by bylo nahradit ovládací prvky. Repasi vyžaduje i stávající osvětlení prostoru, zvláště konzolky s reflektory.

Odůvodnění

Toto rozhodnutí je závazným stanoviskem ve smyslu § 14 odst. 1 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., neboť podle § 44a odst. 3 téhož zákona závazné stanovisko ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad, je samostatným rozhodnutím ve správním řízení.

Správa Pražského hradu předložila se žádostí o závazné stanovisko ve věci opravy čestného schodiště u Matyášovy brány stručný seznam jednotlivých zamýšlených úkonů obnovy povrchů.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení požadavků uvedených ve výroku tohoto rozhodnutí vycházela ze zhodnocení stavu interiéru schodiště a z obvyklých podmínek pro pokračování systematické údržby Pražského hradu.

Toto rozhodnutí vychází z § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož v závazném stanovisku orgán státní památkové péče vyjádří, zda práce uvedené v žádosti o závazné stanovisko jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést; základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 80 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, odvolat do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí podáním učiněným ke Kanceláři prezidenta republiky.

Vyřizuje: xxxxxxxxxxxx